

למלקות.

עליו בחייבי כריתות.

ומתוצינן: **התב**, בפסח ומילה, **לאו היינו טעמא** שאין מביאין קרבן משום שלא הוזהרו עליהם.⁽¹⁶⁾

רבינא אמר: לעולם, **טעמיה דרבי עקיבא** —

בדאמרינן מעיקרא, שאמנם אין מחייבין שני י' א-ד עונשים [שתי רשעיות] כאחת, אך עונש כרת בנוסף למלקות אינו נחשב כהענשה של "שתי רשעיות", כיון **שאם עשו** חייבי כרת **תשובה** — **בית דין של מעלה מוחלין להם**.

כי לעולם, גם לחיוב קרבן אין צריך אזהרה. **אלא** הטעם שאין מביאין קרבן על ביטול מצות פסח או מילה, **משום דאיתקש** חיוב קרבן על עבירה בכל התורה כולה, **לעבודת כוכבים** [וההקש מבואר בכריתות דף ג א].

מאי אמרת, שמא תאמר, שאין די בכך כדי להחשב כפטור מכרת בשעת נתינת המלקות, שהרי עתה **הא לא עבוד**, עדיין לא עשו **תשובה**?

וילפינן מההיקש: **מה עבודת כוכבים**, נאמר בה **שב ואל תעשה**, וחיוב הכרת הוא על כך שהוא עמד ועשה, **אף כל כרת** שחייבין על שגגתו קרבן, הוא רק באיסור של **שב ואל תעשה**.

אין זו טענה.

לאפוקי הני פסח ומילה, דמצוותן היא **בקום ועשה**,

כיון שהם יכולים עתה לשוב, ולהפטור מכרת — **לא פסיקא מילתא לכרת**, אין חיוב עונש הכרת מוחלט, אלא הרי הוא תלוי ועומד בתשובתם, ולכן אין לנו לפוטרום עתה ממלקות משום "שתי רשעיות".

ולפיכך אין קרבן על שגגתו. ואם כן, אין צריך את הלאו לאזהרת קרבן, ולכן לוקין

אזהרה או לא.

קושיית הגמרא דילמא אזהרה לקרבן, אלא משום שמוכח דפסח ומילה שאין בהם אזהרה אין בהם קרבן, ואחר שנדחית הראיה מפסח, לא הוכח דאין צריך אזהרה, אלא כך קבלו, שקרבן אין צריך אזהרה.

ובשו"ת רע"א (תניינא קי"ח) הביא שיש אחרונים שכתבו שיש בכך תנאים, שהרי כתבו תוס' ביבמות (ט א) במחלוקת רבי ורבנן מהיכן לומדים חיוב חטאת לכל התורה אם מעבודה זרה או מאחות אשה, אם צריך לאו לחטאת או לא. וכ"כ תוס' בשבועות (יא:).

ואם כן, אף רבי שלמד מאחות אשה לכל החטאות, אין זה הוכחה שצריך לאו, אלא כלל הוא שעל אלו דברים חייבה תורה קרבן שיש בהם לאו וכרת.

ובאור שמח (שם) כתב לחלק בין חטאות שבהם חולקין אם צריך התראה, לאשמות דלכו"ע אין צריך.

16. **הרמב"ם** בשגגות (פ"א ה"ב) כתב הטעם בפסח ומילה דאין מביאין קרבן אלא על מצות לא תעשה.

אך **רעק"א** דחה דבריהם וביאר סוגיין: דאין הוכחה מדמצינו לאו בכל חייב מיתות, שאין מיתה בלא אזהרה, אלא שכך קבלו חז"ל דאין עונשין אלא אם כן מזהירין. וכן לגבי קרבן, אין

וכתב **האור שמח** שלא נקט הטעם משום

טומאתה לא תקרב".

מדלא כתיב "ואל נדה לא תקרב", אלא הוסיף הכתוב "ואל אשה", מלמד הכתוב לחייב על כל אשה ואשה קרבן חטאת בפני עצמו.

אלא מעתה, יקשה שוב לרבי עקיבא ורבי ישמעאל:

ורבנן, נמי, תיפוק להו מהא, מ"ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב"?!¹

ואמרינן: אין הכי נמי, אכן גם הם לומדים את חילוק הקרבנות על כל ערוה, מהפסוק "ואשה" האמור בנדה.

ואלא מה שיצאה מן הכלל כרת דאחותו, כדי לחלק, למזה לי? —

כדי לחייבו בקרבן נפרד על כל ערוה אפילו במי שעובר על כמה איסורי עריות שהם מ"שם אחד", כגון שבא על אחותו, ועל אחות אביו, ועל אחות אמו, שכולן שם אחד להן, של "אחות". ובא הכתוב לומר שאם בא על שלשתן בהעלם אחד, חייב על כל אחת ואחת.⁽¹⁾

ומקשינן: פשיטא! הרי פשוט הדבר שאדם הבא על שלשת עריות אלו חייב קרבן על כל אחת ואחת בפני עצמה, והרי הן ככל העריות שלמדנו מהכתוב בנדה לחלקן לחייב כרת על כל אוהרה לבדה! כי הרי גופין מחולקין, שהן שלש נשים, והרי גם שמות מחולקין של עריות!

רבי יצחק חולק ואומר: כל חייבי כריתות בכלל פרשת עריות היו, ולמה יצאת כרת באחותו, להכתב בפני עצמו — כדי לומר שיש לדונו בכרת בלבד ולא במלקות!

ומקשינן: ורבנן, רבי ישמעאל ורבי עקיבא, החולקים על רבי יצחק — כרת שאמרה תורה באחותו, למזה לי? והרי אחותו, בכלל כל עריות היא?! —

ומתריצין: הכרת המיוחד באחותו יצא — לחלק!

שלא תאמר, כיון שכל העריות כתובות בכרת אחת, אם יעבור על כולן בשגגה, בהעלם אחד, יתחייב על כולן רק קרבן חטאת אחת, לכך יצאה אחותו מהכלל, הן ללמד על עצמה, שאם עשאה בין שאר הכריתות, מתחייב עליה קרבן חטאת בפני עצמו, והן ללמד על הכלל כולו, שעל כל ערוה וערוה חייבין קרבן חטאת בפני עצמו, גם אם עשה בהעלם אחד כמה עברות חלוקות של עריות.

וכדרכי יוחנן.

דאמר רבי יוחנן: אם עשאן כולן בהעלם אחד — חייב חטאת על כל אחת ואחת.

אך עתה מקשה הגמרא מאידך גיסא:

ורבי יצחק, שלומד מהכרת שנכתב באחותו שחייבי כריתות חייבים רק בעונש כרת ואינם לוקים — לחלק, ולחייב על כל ערוה קרבן חטאת בפני עצמו — מנא ליה?

ומתריצין: נפקא ליה מ"ואל אשה בנדת

1. ופרש"י בכריתות (ב ב) שההוה מינא היתה ש"שם אחוה — אחד הוא", ואף שעובר בשלשה

שהם בשב ואל תעשה, שהרי אף אם טימא עצמו בידים, אין חייב קרבן על ביטול העשה.

וכל אחת חיובה מאזהרה אחרת, ופשיטא שאין עונשן בכרת אחת על כולן.

אלא, מוקמינן את הלימוד מאחותו, לחייב את מי שבא על אחותו שהיא גם אחות אביו, ושהיא גם אחות אמו, שחייב על הביאה באשה הזאת שלש חטאות.⁽²⁾

ומבארין: **חיבי משכחת לה? ברשיעא בר רשיעא**. דהיינו שבא על אמו והוליד שתי בנות, וחזר ובא על אחת מהבנות שהם גם אחיותיו והוליד ממנה בן. ולבן זה, אסורה הבת השניה הן משום אחות אמו, והן משום אחותו מאביו, והן משום אחות אביו, לפי שהיא נולדה מאם אביו. ולכן, אם בא עליה בשוגג, חייב שלש חטאות.

ומקשינן לאידך: **ורבי יצחק**, שלפיו צריך את היתור של "אחותו" ללמד שחייבי כרת לא לוקין, **מנא ליה הא דרשיעא בר רשיעא חייב בשלש חטאות?** שהרי רבנן למדו זאת

מהיתור של אחותו.⁽³⁾

ומתריצין: **נפקא ליה מקל וחומר**.⁽⁴⁾

דתנן, אמר רבי עקיבא: שאלתי את רבן גמליאל ורבי יהושע באטליו של עמאום, כשהלכו ליקח בהמה למשתה בנו של רבן גמליאל: **הבא על אחותו שהיא אחות אביו, שהיא אחות אמו, מהו? האם הוא חייב חטאת אחת על כולן, או חייב חטאת על כל אחת ואחת? ואמרו לי: הלכה זאת, לא שמענו. אבל שמענו את ההלכה במקרה דומה, הבא על חמש נשים נדות כהעלם אחר, שחייב על כל אחת ואחת.**

ומכאן נראין הדברים, שיש לחייב רשיעא בר רשיעא בשלש חטאות, מקל וחומר מחיוב מי שבא על חמש נדות:

ומה נדה, שהיא שם אחר, חייב על כל אחת ואחת.

גופים מחולקים, חייב עליהן רק קרבן אחד. ולפי ביאור זה, הקושיא להלן על גופין מחולקין דשמות מחולקין אין כאן שהרי זה גופא החידוש, ואולי הקושיא ששמות וגופין יחדיו מחלקין.

2. השקליא והטריא צריכה ביאור, שהרי מקשינן על גופין ושמות, ומתריצין רק על גופין. ועל כרחך רק שמות וגופין יחד מחלקין. ואם כן מהיכי תיתי לחלק שלש שמות בגוף אחד, והלא עדיף לאוקמי על ג' גופין ושם אחד, שיש בזה עדיין חידוש באחזה אחת. ועיין בערוך לנר.

3. שטמ"ק בכריתות (דף טו א אות י"א בשם הרא"ש) תמה, שמצינו באיסור כולל או מוסף שמתחייב כמה חטאות, ולמה לי קרא לרבות

אופן דידן, שהוא בבת אחת, ותירץ שבאופן דידן, שהכל איסור אחוה, סלקא דעתין שלא יחלקו לחיובין.

ובתוס' שם כתבו באופן אחר עיי"ש. ולפי רש"י בכריתות הנ"ל צ"ל כהרא"ש.

4. הקשה הריטב"א, הרי אין עונשין מן הדין. ותירץ, דנפקא מינה רק לקרבן. ואותו כן עונשין מן הדין.

ועיין תורא"ש בקידושין (נו א) דעונשי שמים מזהירין מן הדין.

וכתב האור שמח פ"ב מאיסורי ביאה, שלפ"ז הסוגיא היא לענין קרבן.

ועיין בערוך לנר (ודגו בכוננתו בשער המלך שחיטה פ"ב א', ובספר קובץ על

כאן, שבא על אחותו, שהיא אחות אביו, שהיא אחות אמו **ששלשה שמות** מחולקים יש באשה זו, לא כל שכן **שיתחייב שלשה!**

ואידך, רבי עקיבא ורבי ישמעאל, שהוצרכו לימוד מהכתוב לחייב ברשיעא בר רשיעא שלש חטאות, סברו, שהקל וחומר מחמש נדות — קל וחומר "**פריכא**" הוא.

שהרי יש לדחותו, ולומר: **מה לנדה, שכן גופין מחולקין**. ולכן חייב על כל אחת ואחת.

אך אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו, גוף אחד היא, ויתחייב עליה רק אחת אף שיש בה שלש שמות. ולכן צריכים קרא לחייבו.

ומקשה הגמרא: **ואידך נמי**, רבי יצחק, שלא למד מן הכתוב אחותו ללמד על רשיעא בר רשיעא משום שהסתמך על הקל וחומר, הרי גם הוא מודה כי **האי קל וחומר, ודאי קל וחומר פריכא הוא**.

אלא, נפקא ליה מאחותו דסיפא, דכתיב בסוף הפסוק "אחותו" נוספת, "ערוות אחותו גילה". ומיתור זה מחייב לרשיעא בר

רשיעא שלש חטאות.

והדרין לרבנן: **ואידך, אחותו דסיפא למה לי?** הרי רשיעא בר רשיעא נלמד מאחותו בפרשת אחרי מות?

ומוקמינן, **לחייבו על אחות** שהיא **בת אביו ובת אמו**, ואף שמפורש איסור אחותו מאב ולא מאם, וכך אחותו מאם ולא מאב, ומקל וחומר ידעינן שאחותו מאב ומאם אסורה, אתא קרא דאחותו לאוסרה מיתורא —

כדי לומר שאין עונשין מן הדין.

וצריכים פסוק לאסור, אף דידיענן מקל וחומר שאסור.

ושוב הדרין לרבי יצחק:

ואידך, מנין לו עונש באחותו מאב ואם, והרי אין עונשין מן הדין!?

איבעית אימא, גמר עונש מאזהרה. שהרי לאזהרת אחותו שהיא אחותו מאב ואם, יש יתור "אחותך היא".

ולמד את דין העונש מהאזהרה — כמו שלא

הרמב"ם פ"ו מעבודה זרה ע"ש).

ובשם הרמב"ד תירץ, שחייב קרבן על כל ערוה מפורש בתורה, וחילוק האיסורים הוי גילוי מילתא בעלמא.

ועיין בספר **ברכת אברהם**, שמהתירוצי הראשון מוכח, שאין הטעם שלא עונשין מן הדין משום שעונש קל לא מכפר על עבירה חמורה (מהרש"א בסנהדרין סג א), דסברא זו שייכת גם בקרבן. ומהתירוצי השני מוכח, שאין הטעם דחיישין שמא תמצא פירכא, שאם כן

איך יוסיפו חיובים, אלא הלכה למשה מסיני היא, בגדרי המידות שהתורה נדרשת בהם.

והריטב"א **והראב"ד** כתבו גדרים, שלקרבן או לבריור החיובים, ילפינן מן הדין. דתנן, אמר רבי עקיבא, שאלתי את רבן גמליאל ורבי יהושע באיטליז של עימאום (שם מקום) כשהלכו ליקח בהמה למשתה בנו של רבן גמליאל, הבא על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו, מהו, אמרו לו, זו לא שמענו, אבל שמענו בגופין מחולקין.

—

"איש אשר ירקח כמוהו, ואשר יתן ממנו על זר — ונכרת מעמיו".

ולכן, יש צורך בלימוד מיוחד מן הכתוב לחלק את הכרת שלהם, שיהיה חייב על כל אחד ואחד מהלאוים הללו כרת לחוד.

והלימוד שלומדים חכמים לחלק את הכרת של מפטם וסך מיתור המילה "אחותו", שהוא יתור בפסוק של ערות אחות אשה — הוא לפי הכלל "אם אינו ענין כאן — תנהו ענין למקום אחר", שהוא לימוד באחת מהמידות שהתורה נדרשת בהן.

ומבאר הגמרא לרבי יצחק:

ואידך, רבי יצחק, מהיכן הוא יודע לחלק את הכרת במפטם ובסך —

סבר לה ברבי אלעזר אמר רבי הושעיא.

דאמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא: כל מקום שאתה מוצא שני לאוין חלוקים שעונשם כרת, ונאמר בעונשם רק כרת אחד — חלוקין הם לקרבן חטאת, אם עברו עליהם בשוגג, שחייב להביא קרבן בפני עצמו על כל שגגת לאו שיש בו כרת, כי הלאוין החלוקים, הם עצמם מחלקים גם לחטאות ולכריתות.

ובמפטם שמן המשחה ובסך אותו נאמרו בתורה שני לאוין "על בשר אדם לא ייסך, ובמתכונתו לא תעשו". ועל שניהם יחד נאמר, בפסוק הבא, כרת אחד, "איש אשר ירקח כמוהו, ואשר יתן ממנו — ונכרת".⁽¹⁾

חילק הכתוב באזהרה בין אחותו מאב [או אחותו מאם], לבין אחותו מאב ומאם, הוא הדין לענין העונש, חייב גם על אחותו מאב ומאם כמו שחייב על אחותו מאב או אחותו מאם. ולכן לא הוצרך פסוק לכך, ולא מפני ש"למד מן הדין".

י"ד-ב **ואיבעית אימא, נפקא ליה — מ"אחותו" דרישא.**

שלא היה צריך הכתוב לומר אלא רק "בת אביו או בת אמו", ותיבת "אחותו" ברישא של הפסוק מיותרת היא, והיא באה ללמד על אחותו מאב ומאם [ומעיקר הדין הנאמר בפסוק זה, למדנו שאין חייבי כריתות לוקין, כדלעיל].

וחוזרת הגמרא שוב לבאר את שיטת רבנן:

ואידך, רבנן, מה יעשו עם יתור "אחותו" דרישא?

ומבאר הגמרא: **ההוא** "אחותו" דרישא, שהוא מיתור — **מבעיא** ליה כדי ללמד לחלק כרת, שיהיה עונש כרת לחוד **למפטם** שמן המשחה לעצמו במתכונת שהיתה במקדש, ועונש כרת לחוד למי שפך את שמן המשחה על גופו.

ויש לנו צורך ללמוד זאת מיתור הלשון בפסוק, לפי שהאיסור לפטם שמן המשחה במתכונתו שבמקדש, והאיסור לסוך שמן המשחה על גופו, הם אמנם שני לאוין חלוקים, אך הם נאמרו שניהם בפסוק אחד [שמות ל לא] "על בשר אדם לא ייסך, ובמתכונתו לא תעשו כמוהו", ונאמר בפסוק שלאחריו על שניהם עונש כרת אחד בלבד

1. ולפי התירוץ הזה, כל חייבי כריתות נחלקים על ידי הלאו שבאזהרתן, ושוב אין צורך ללימוד